

לאורו

כ"א
אורים
אש

בעזרת ד'

גליון 60
פרשת מקץ

חנוכה ה'תשע"ט

עיונים לאור תורתו של מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

מוסר
ודרך ארץ

המוסר (ד)
הרב אורי שרקי

ביאור
ל"מידות
הרא"ה"

'האמונה הגבוהה'
הרב יצחק חי זאגא

"בינו
שנות
דור ודור"

אמנות ואמונה -
יוון וישראל
הרב יוחנן פריד

באור
צעיר

האם הסוף יהיה טוב?

אורו לילדים

על סכנת ההתבוללות
הרב יעקב אריאל

הנהגת הכלל בעת מחלוקת
הרב שלמה לוי

ביאור
ל"אורות
התחיה"

חנוכה תשע"ט
אלדד פרי

"הצדיקים הטהורים אינם קובלים על הרשעה, אלא מוסיפים צדק,
אינם קובלים על הכפירה, אלא מוסיפים אמונה,
אינם קובלים על הבערות, אלא מוסיפים חוכמה"

(ערפילי טוהר, עמוד לט)

אורו אלבנים

שלום לכם חברים,

עמדנו כל בני המשפחה סביב החנוכיה. בחוץ היה חשוך, אבל ברגע אחד, הנה הקטן הפיץ סביבו אור קטן, והחשך כבר לא היה נראה חשוך כל כך.

"דעו לכם, ילדים" הסביר לנו אבא, "אחד מספריו החשובים של הרב קוק נקרא 'אורות'. הוא לוקט מתוך דברים שהרב כתב בפנקסיו האישיים בתקופת מלחמת העולם הראשונה.

התקופה הייתה 'אפלה' וחשוכה מצד אחד, אך מצד שני הרב קוק ידע לראות גם את הדברים הטובים שקרו בזמן זה. ביניהם, התחלת העלייה לארץ ישראל אחרי שנות הגלות הארוכה. השם הראשון של הספר היה 'אורות מאפל'. כלומר, אורות מתוך האפלה, החשכה".

הקשבנו בהתפעלות, והמשכנו להתבונן בנרות החנכה שמאירים את החושה, ומזכירים לנו שגם בתקופות קשות - יש אור. צריך רק לחפש אותו.

שיהיה לכולנו חג חנכה שמח!
שנזכה ללכת לאורו. שלכם, אורי ומורי.

שיחה בשנים

מורי: אורי, אני חיבת לומר לתהילה שזה ממש לא מתאים. אני לא מבינה איך היא לא שמה לב!

מחיי הרב

ספרים מאירים לחג החנכה חלק גדול משמות ספרי הרב מתחילים במילה: 'אורות', מציאו את המלים המדגשות בתפזרת שלפניכם.

- אורות הקודש
- אורות התורה
- אורות התשובה
- אורות האמונה

ת	ש	ו	ב	ה
ו	א	מ	נ	ה
ר	ת	ו	ד	ש
ה	ו	נ	ש	ק
א	מ	ו	נ	ה

אורי: אוי, מורי, אני רואה שאת מאד נסערת. אני לא יודע מי זו תהלה ומה היא עשתה. אבל לפני שתפני אליה - אספר לך ספור על הרב קוק. כשהיה הרב קוק רבה של יפו, עלה באחת השבתות יהודי אחד על הבימה שבבית הכנסת. הפסיק את הקריאה בתורה, ואמר: 'דעו לכם ששמואל הסנדלר יושב בפנת הרחוב, ופותח את חנותו בשבת. בסיום התפלה נצא למחות כנגדו!' הרב קוק השתיק את המהומה שפרצה בבית הכנסת, ואמר שיצא עם הקהל בסיום התפלה אך בתנאי שישמעו להוראותיו ויעשו כפי שהוא ינהג. בסיום התפלה יצאו מתפללי בית הכנסת הסוערים, וצעדו אחרי הרב קוק. בעודם מתכוננים לתקף את אותו שמואל, הגיעו סמוך לסנדלריה. הביטו המתפללים ברב קוק כדי לראות כיצד הוא נוהג באותו יהודי המחלל שבת ברבים. נו מורי, מה לדעתך עשה הרב? דבר במלים חריפות? הסביר לו על קדשת השבת? ובכן, הרב קוק נגש אל שמואל הסנדלר כשחיוך על פניו, ואמר: 'ר' שמואל, שבת שלום!' פנה לאחוריו ויצא. והמתפללים? נהגו כפי שעשה הרב. נגשו, ברכו את שמואל, ויצאו.

אז מה את אומרת, מורי, ר' שמואל המשיך לפתח את חנותו בשבת? ועכשו. מורי, מה את הולכת לומר לתהילה?

* מעובד מתוך: הספר: "מלאכים כבני אדם" של הסופר שמחה רו

"בעמים - הוא יתבולל"
(הושע ז)

על סכנת ההתבוללות

הרב יעקב אריאל

אך האם גם צאצאיו יצליחו לעמוד במבחנים הקשים? האומנם לא נשקפת סכנה לקיומו של עם ישראל בתנאי הגלות? אומנם כן, יוסף יצליח להציל את חייהם הפיזיים של אחיו, הוא יכלכל אותם בשנות הרעב, אך המחיר שהם עלולים לשלם יהיה חמור ומסוכן, של טמיעה והתבוללות, של שמד וחיסול עצמי. כל המשך קיומו של עם ישראל תלוי בשאלה גורלית זו. זו שאלה של פיקוח נפש!

במבחן הדורות

הדורות הבאים הצדיקו אכן במידה רבה את חששותיהם של האחים. אומנם היו שהחזיקו מעמד כיוסף הצדיק, אך רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. לעינינו ובשנים אלו לצערנו, קהילות שלמות מתחסלות. יהדות הגולה שוקעת ונעלמת. בפרט כשהגלות נוחה ונעימה. הקירבה בין יהודים לגויים היא מלכודת דבש. דווקא בתנאים קשים יהודים החזיקו מעמד יותר...

מאידך, יש מקום גם לדרכו של יוסף: לא ניתן להתנתק לחלוטין מן העולם. אין אפשרות להתעלם לגמרי מהסביבה, בפרט כשיש קשרי מסחר ומדע. אלו הכרחיים, אולם יש צורך להקפיד על סינון קפדני, בעיקר של תכני התרבות הנוכרית. חובה לשמור על 'דיסטנס'

מה היה שורש המחלוקת בין יוסף ואחיו? כיצד יכלו להגיע לשנאה כזאת עד כדי רצון להורגו ולבסוף למוכרו לעבד?

האחים ראו את עצמם מאוימים מחלומותיו של יוסף עד כדי סכנת נפשות!

יוסף חלם על מלכות, שתנהיג את עם ישראל, אשר לדעת האחים עלולה לעלות בחייהם. הגורם שיעלה את יוסף לשלטון היו אלומות השיבולים, שגם פרעה יראה אותן בחלומו ביתר פירוט. יוסף יהיה משנה למלך במצרים ולשם הוא יביא את אביו ואחיו. אולם - כאן מתחילה הבעיה החמורה!

הסיכון הגדול בחיי הגולה

האם ניתן לשמור על יהדות במעמד של משנה למלך מצרים? האם אפשר להיות כה מעורה בכלכלה ובמערכת השלטון המצרית ולהחזיק מעמד כיהודי? מי שיהיה בן התרבות המצרית, שצריך להיות מקובל על המצרים, שיתייחסו אליו כאחד משלהם ולא כגורם זר, האם יוכל להישאר בן גאמן לעם ישראל ותורתו? אומנם יוסף הצדיק - יצליח להישמר ולשמור את עצמו מהתבוללות. אכן, הוא לא יתפתה לאשת פוטיפר. הוא לא יאכל מלחמם, ולא ישכח לרגע את שורשיו. הוא יישא בגאון את מוצאו ויצהיר בקול 'כי גונב גונבתי מארץ העברים'.

הגיליון מוקדש לע"נ

ר' אברהם בן פריחה ז"ל • ר' יוסף בן תמו ז"ל • ר' יעיש בן אסתר ז"ל • ר' אברהם בן לאה ז"ל

הופכים אותה כדי שתיאפה בצורה מאוזנת, היא נשרפת מצד אחד ונשארת בצק חי מצד שני. שני הצדדים אינם ראויים לאכילת אדם.

ההתבוללות נוצרת ממגע קרוב מדי לנוכרים וממרחק גדול מדי מתורה, תפילה ומעשי צדקה וחסד המאפיינים את החיים היהודיים. המתבולל רואה את עצמו חלק מהעולם הנוכרי. אך זהו לא עולמו הטבעי והמקורי. הוא מחקה את סביבתו התרבותית, אך בו זמנית מתנכר לעמו ולמורשתו. זאת העוגה הלא הפוכה. בעצם, היא הפוכה ממה שמצפים ממנה. תלוי מאיזה צד מסתכלים עליה. היחס חייב להיות הפוך, לשמור מרחק מהאש הזרה ולהתקרב יותר לחום האמיתי, חומה של תורה. רק כך ניתן לשמור על איזון נכון בין שני כוחות המשיכה.

המוצא מהסבך - ארץ ישראל

המוצא מהסבך הוא ארץ ישראל. בארץ הקודש החשש להתבוללות קטן. לא רק בגלל הרוב היהודי. אלא בעיקר משום שכאן אנו קרובים יותר לשורשיה של ארץ העברים ורחוקים יותר מהאש הזרה. אולם בתנאי התקשורת והתחבורה המודרניים גם בארץ נשקפת סכנה להתבוללות תרבותית, שסופה לעולל להביא גם להתבוללות ממש, חלילה. יש ללמוד מיוסף כיצד לקלוט בצורה מסוננת רק את ההכרחי והיפה שבעולם החיצוני, ובמקביל יש ללמוד מיהודה כיצד להעמיק שורשים בתרבות הישראלית המקורית. מזיגה ראויה זו בין שני המנהיגים - יוסף הצדיק, ויהודה, נושא כתר המלכות תתממש בסופו של תהליך ארוך. עץ יהודה יתאחד איחוד מלא עם עץ אפרים ושני העצים ייהפכו לעץ אחד, כשדויד מלך המשיח הוא מלכם של כל פלגי האומה.

(מרחק) בעיקר בתחום החברתי. לשם כך יצרה ההלכה כלים יעילים כגון איסור פיתם ויין, תבשיליהם וכליהם. בעצם כל דיני הכשרות נועדו לשמור על אותו דיסטנס בינינו לבינם. חובה להשתמש בכללי הלכה אלו ואף להרחיבם, דווקא בימינו, כשהמחיצות בין עם לעם נופלות.

ברוח דברים אלו כותב מרן הרב זצ"ל בסוגיית החנוכה על הדברים:

"...כשנכנסו יונים להיכל טימאו כל השמנים שבהיכל..."

[בעניין] יחש ישראל אל אומות העולם, חכמתם מנהיגהם ונימוסיהם - כבר פרושו חז"ל ההפרש שבין הקובלנא של "וכמשפטי הגויים אשר סביבותיכם עשיתם" לאותה של "וכמשפטי הגויים אשר סביבותיכם לא עשיתם", כמתוקנים שבהם - לא עשיתם - כמקולקלים שבהם - עשיתם."

אמנם העשייה 'כמתוקנים שבהם' - גם היא צריכה שמירה יתירה שלא יימשכו אחריהם לעשות גם כן כנימוסים המקולקלים. והיסוד הנאמן להנהגה בזה הוא שישאל צריך שישמור את רוחו ולבבו מכל משמר, אם לפעמים יראה דבר טוב, הנהגה ישרה ותיקון ישובו של עולם בעמים וייקחם להביאם לגבולו, יראה שלא רוח העמים בכללו יכנס לתוכן חייו הפנימיים... רוח ישראל צריך שיהיה איתן וקבוע בלב..." (עין איה, מסכת שבת דף כא, ב)

תהליך ההתבוללות

על אפרים בנו של יוסף אומר הנביא הושע (פרק ז, ח) "אֶפְרַיִם בְּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלֵל אֶפְרַיִם הָיָה עִגְלָה בְּלֵי הַפּוֹכָה".

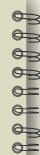
הנביא מתאר את תהליך ההתבוללות כעוגת רצפים. אם מניחים אותה קרוב מדי לאש, ולא

"המחשבה בענייני האלוהות,

היא פועלת לטובה על כל תכונותיו של האדם, כשהיא בטוהרתה...

והיא מעדנת ומזככת את ההוויה כולה"

(קובץ א, מז)

הנהגת הכלל בעת מחלוקת

אורות התחיה משנה כ

הרב שלמה לוי

מנפי הארץ: גן לאומי, קיסריה

בארץ" כי אחדות האומה הישראלית מעיד על אחדותו יתברך שמו. עוון המחלוקת באומה הישראלית, בפנימיותו הוא חטא עבודה זרה ממש.

פרשת ה"קהילות הנפרדות"

לפני כמאה ושלושים שנה התחולל במערב אירופה בגרמניה ובצרפת מאבק בין היהדות הנאמנה והיהדות הרפורמית. הרש"ר הירש זצ"ל טען כי יש ללכת בדרכו של החת"ם סופר אשר כחמישים שנה קודם לכן נאבק וחתר להיבדלות מוחלטת בין היהדות הנאמנה ל"רפורמית".

בסופם של מאבקים רבים, הצליח הרש"ר הירש זצ"ל לפרוש ולהקים בפרנקפורט קהילה עצמאית, שבתחילת דרכה מנתה 11 משפחות. אך בפועל רבים מגדולי הרבנים סירבו ללכת בעקבותיו: הרב יצחק דוב במברגר זצ"ל מוירצבורג התנגד בכל תוקף ליסוד קהילות נפרדות, וסבר כי הדבר מנוגד להלכה והוא איסור גמור. הנצי"ב מוואלוז'ין (שר"ת משיב דבר חלק א סימן מד) כתב אז כי:

"עצה זו (של הפרדות הקהילות) קשה כחובות לגוף האומה וקיומה, הן בשעה שהיינו בארץ הקודש וברשותנו כמעט בבית שני נעתם ארץ וחרב הבית וגלה ישראל בסיבת מחלוקת הפרושים עם הצדוקים וגם הסב מחמת שנאת חנם הרבה שפיכות דמים מה שאינו מן הדין... מכל מקום מחמת שנאת חנם היה שופטו לצדוקי שמורדין

מחלוקת הדעות על-דבר הדרך הכלל, אם בזמן הזה, שרבו פריצים נושאי דגל ההפקרות ביד רמה, ראוי להפריד את האמה, שהקשרים נושאי דגל שם ד' לא יהיה להם שום יחש עם פורקי-העל הפושעים, או שמא כח השלום הכללי מכריע את הכל, כל עיקרה של פלוגתא זו באה מפני השפלות הכללית, שעדין לא נגמרה הטהרה לגמרי ביסוד האופי של האומה, מצד חיצונית נפשה, והיא מטהרת והולכת.

מחלוקת פנימית בתוך עם ישראל, הינה קשה ונוראה עד כדי הבנה שהיא שקולה כעבודה זרה ממש. עזרא וסיעתו אנשי כנסת הגדולה, התפללו לפני ד' יתברך לבטל מהם עבודה זרה ונתקבלה תפלתם.

אך לא הואיל הדבר לבטל ולעקור את היצר לחלוטין, נשאר השורש פורה ראש ולענה בתוך עם ישראל, שהוא היסוד והוא: 'המחלוקת בישראל' שבא לידי ביטוי במחלוקת הפנימית והוא שהביא לחורבן בית שני.

פירוד הלכבות - עבודה זרה

שורש העבודה זרה היא המחלוקת ופירוד הלכבות, כפי שהכופר באחדות הבורא יתברך ומשתף לו כוח אחר, כך הוא ענין המחלוקת ופירוד הלכבות בעם ישראל שהיא עצם הכפירה באחדות, היות ושורש האחדות נובע בהיות נשמתנו אצולה ממקורה "חלק אלוה ממעל", כך צריך העם הקדוש מאוחד באחוה וברעות, אגוד בלא שום פירוד ומחלוקת. "אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד

'חכמת שלמה' בהנהגת האומה

אלה הפתות יחדו הנן... כשמים נשים זנות שבאו אל שלמה: הדבור "הביאו חרב" נסיון הוא מחכמת אלהים שבמלכות ישראל: אותה הראויה להדחות, היא הטוענת: "גזרו", ובהתמרמרה מבלטת היא את אמתת הטינא שבלב שהיא חשה בעצמה, שכל ענינה הוא רק "גם לי גם לך לא יהיה" - גזרו! והאם הרחמניה, אם האמת, אומרת: "תנו לה את הילוד החי, והמת לא תמיתהו", ורוח-הקדש צונחת: "תנו לה את הילוד החי, היא אמו!".

אין קץ לרעות הגשמיות והרוחניות של התפרדות האמה לחלקים... זאת היא ממש מחשבה של עבודה זרה פללית, שהננו בטוחים עליה שלא תתקיים... וככל מחשבה של עבודה זרה היא מחריבה ומדאיבה - אפילו כשלא באה ולא תבוא לידי מעשה... הרשעים, שעם כל רשעתם כל זמן שהם דבוקים בחפץ לבם לכללות האמה, עליהם נאמר, "ועמך כלם צדיקים", וחיצוניות הרשעות שלהם מועילה היא לאמץ כחם של צדיקים "פדורדיא לחמרא"... (כשמרים ליין) ...

אותו, ומזה נתרבה שפיות דמים בהיתר ולשם מצוה בטעות... ובעת כזאת גם כן אשר על פי ראות עיני אחד ממחזיקי הדת ידמה שפלוגי אינו מתנהג על פי דרכו בעבודת ד' וישפטנו למינות בהיתר בדמיון כוזב ח"ו, ושיחת כל עם ד' חלילה..."

וכך כותב מו"ר הרצ"ה קוק זצ"ל:

"... באותו פרק של מהומה ומבוכה, כאשר מתוך הערבוביה וחרדת-האימים, שגדלה על-ידי המהרסים ומחריבים מבפנים, הומצאה אותה התכנית של הדרך הקצרה, לעזוב לנפשם את האחים הנפשעים, להסתלק מכל האחיות וההתלבטות הקשה של המלחמה על קיום היהדות בפנים הצבור, להתבדל ולהיפרד לקהלה דתית מיוחדת - היה הרי"ד באמברג... מק"ק וירצבורג, אשר נתכנה 'הגאון המובהק ומפורסם בדורו בעוצם תורתו וקדושתו'... הסכים שאין להתבדל לקהילה חרדית נפרדת, וכי 'יהיה בזה התועלת לתורה ולאמונה בלבתי היפרד מהם פרוד כללי, ושאוילי על-ידי כן תגבור יד יראי-שמים להבא ותתבטל הרפורמים בכללה, וגדול כה השלום..."

בית ברק קוק
BEIT BARAK KOOK
וזאת לראייה (נרד)

מסיבות סיפור ואומה

ב'בית הרב'

דאור

- סדנאות מגוונות
- תאטרון בובות
- לימוד משותף
- הצגה
- יצירות
- סדנאות להורים

לפרטים והרשמה צלצלו: 02-623-2560

חנוכה תשע"ט

אורות התחיה, פסקה 80

אלדד פרי

יוונות ויהדות

"שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה" (שבת, דף כא, ב).

כניסת בית חשמונאי להיכל היא מיד עם הניצחון. התלמוד הבבלי שנכתב זמן רב לאחר ימי מדינת החשמונאים, צריך היה למצוא בימי החושך והגלות סיבה נוספת לחגיגת החנוכה מלבד העצמאות המדינית. לא כן הקטע שנכתב בתפילה, סמוך, כך יש להניח, לימי ניצחון המכבים.

אור ושמן - גוף ונשמה

הפסקה הבאה, המופיעה ב'אורות התחיה' (80) מכילה בתוכה שני 'עיקרי-יסוד' אצל מרן הרב זצ"ל. האחד, שהאמונה היא מעצם הנשמה שבכל יהודי. על כן, כמו כל דבר מטפיסי לא ניתן לכלות אותה. לכל היותר ניתן היה לדכא את פעולותיה או לעורר אותן.

והעיקרון השני הוא שהלאומיות הישראלית, זו המבטאת בעצם את הקשר הישיר שלנו לשכינה העליונה, כנסת ישראל, היא יסוד מקשר חזק לא פחות מן התורה. גם כשישראל לא שמרו את כל התורה, שמרה הלאומיות עליהם. כל עוד ישראל לא התכחש ללאומיותו, גם אם לא שמר כפי שצריך את התורה, שמר עליו הקב"ה - כעם.

המפגש בין היוונות ליהדות מובא במקומות רבים במדרשים ובתלמוד. המפגש עם 'יפיותו של יפת', הותיר אצל חלק מהעם הרגשת הזדהות. כך למשל עם סיום הנבואה בישראל בימיו של שמעון הצדיק (בבלי, מסכת יומא, דף לט, א), עוברת ההנהגה הרוחנית לרב, גדול הדור, ששמו יווני!

"אנטיגונוס איש סוכו קיבל משמעון הצדיק" (אבות, פרק א, ג).

אנו מבינים כי היחס לחכמה היוונית היה אמביוולנטי. מן הצד האחד, יכולה חכמת יפת לשכון באהלי שם. אך מצד השני, תנאי לכך, כל עוד הדבר מעצים את אור הנשמה באמצעות השכל.

נס חנוכה המוזכר בתפילה לא עוסק בכלל בנס פך השמן, אלא בנס ניצחון המכבים את היוונים הרבים והחזקים. אך התיאור בתפילה לא מסתכם בנס הניצחון של "גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", הנס מכיל בתוכו גם ובאותה מידה: "רשעים ביד צדיקים, טמאים ביד טהורים וזדים ביד עוסקי תורתך". אנו רואים שהרבים והחזקים, היו גם רשעים, טמאים וזדים ובזה יש להילחם!

גם הדגשת נס פך השמן המסופר בתלמוד הבבלי לא באה להשכיח את הניצחון הצבאי, אלא דווקא להדגיש את הסיבה למרד, והוא ניסיון היוונים להנחיל את טומאתם לעם ישראל.

מכונה "תרבות". גם בזה הצליחו היוונים, הם הנחילו אצל חלק מהעם את "תרבות יוון". אבל בחלק הגבוה של הנפש, זה הניזון מאור התורה ובעיקר מתורת הסוד, בו לא יכלו היוונים לחבל. על כן, היה הדבר רק עניין של זמן עד שקם ישראל והתמרד כנגדם.

וההיסטוריה חוזרת. דווקא בשיאה של תרבות המערב, אשר ספחה אליה את מרבית היהודים באירופה. דווקא לאחר שמרבית העם היהודי נהיה חילוני ומתבולל, דווקא אז, קמו בני המשכילים והמתבוללים ובאו לארץ ישראל למרוד באומות. דווקא רוב חילוני בחר שטוב לו למות בעד ארצנו. ככל שיחלפו הימים יתקשו ההיסטוריונים לתת סיבה הגיונית לכך. הסיבה היחידה היא אותה סיבה עמוקה המוסברת כאן בדברי מרן הרב זצ"ל, כי **'אפשר לפגוע בגוף, ניתן לפגוע בתרבות. לא ניתן לפגוע בנשמה!'**

וזה תוכן הפסקה השנייה של הפרק. אין חובה שישראל יבין באיזה חלק שלו לא הצליחו לפגוע. יכול להיות שהוא לא מודע לעוצמה שבו:

"כל זמן שהקשור לכללות האומה ולצביונה חי בקרבו, כל זמן שהוא חפץ בכלל באושר והצלחת האומה הישראלית, אף על פי שאינו יודע לקרא בשם ולפרש את צפונותיו; ואפילו אם הוא טועה במעשיו ודעותיו - תוכו קודש קדשים הוא"!!!!

"הגוים טמאו את היהדות הגלויה במגעם, נגעו בשמנים הקדושים ושקצו אותם, אבני מזבח הקודש נתפגלו. אבל בקדושתם נשארו פנימיות הסודות שהם עלומים וחתומים ממגע זר, - ודווקא הפנימיות היותר נשמית, כי המבטאים אשר לסודות כבר באו פריצים וחללום.

ופנימיות זו, שהיא נשמת הנשמה העליונה, קבועה היא בנשמה הסגולית אשר לישראל, ואינה זזה ממנה, כל זמן שהקשור לכללות האומה ולצביונה חי בקרבו, כל זמן שהוא חפץ בכלל באושר והצלחת האומה הישראלית, אע"פ שאינו יודע לקרא בשם ולפרש את צפונותיו; ואפילו אם הוא טועה במעשיו ודעותיו, תוכו קודש קדשים הוא".

הגויים יכולים לטמא במגע. היינו, כל יכולתם היא לפגוע בקיום הפיזי בלבד. זו הבחירה שבחר יעקב בבואו לפגוש את עשיו: הקרבת שלטון הגוף בחלק מימי העולם הזה, על חשבון שלטון הרוח של בני ישראל וגם זאת, רק עד אחרית הימים, אז, ישלוט ישראל בגוף ונפש (דברי הזהר, פרשת וישלח, דף קסו. ב).

הקיום הפיזי - משול לשמן והנשמה - לשלהבת. את האש לא ניתן לטמא. את אש הנשמה לא ניתן לכבות!

עם הגוף נמצאות גם הדעות והתובנות הקשורות בחלקים הנמוכים של הנפש. דבר זה

"אסון הוא אם אין מניחים את הטבע הנפשי הטבעי להתפשט ולהתעטף יפה בציציו ופרחיו,

אמנם צריך אימון והדרכה, קודמת, שתהיה ערבה יפה ...

שתביא רק את הטוב והיפה, ותהיה נאדרת בקודש"

(שמונה קבצים, קובץ ו, קסב)

המוסר (חלק ד)

הרב אורי שרקי

שבע"פ לאיתנה לפי הכרת בית הדין הגדול היושב במקום אשר יבחר ה' על כל דבר אשר יפלא למשפט. ואז אנו בטוחים שכל תולדה חדשה תהיה מוכתרת בכל עוז ובכל קודש כי קודש לישראל ה'".

וכאן מגיעה אמירה טעונה, שיש להתייחס אליה בזהירות הראויה:

ואם תיפול שאלה על איזה משפט שבתורה שלפי מושגי המוסר יהיה נראה שצריך להיות מובן באופן אחר, אז אם באמת על פי בית הדין הגדול יוחלט שזה המשפט לא נאמר כי אם באותם התנאים שכבר אינם ודאי יימצא על זה מקור בתורה. והסכמת המאורעות עם כוח בית דין ודרישת המקרא יחד אינם דברים שמזדמנים במקרה כי אם הם אותיות מחכימות מאורה של תורה ואמינות תורה שבע"פ שאנו חייבים לשמוע לשופט אשר יהיה בימים ההם. ואין כאן התפתחות... אבל מי שבא לדון בזמן הזה שאנחנו מדולדלים וחינו הכלכליים אינם נערכים לשם חיים לגבי מצב האומה בציביונה הראוי, על פי אותן הדרישות הרוממות הוא נכון למועדי רגל [כלומר הוא ייפול] ורחמנא ליצלן מדעתם.

גם בתקופתנו, כשאין לנו סנהדרין, ניתן לעשות שינויים. לדוגמה, היה חכם במגנצא, רבנו גרשום מאור הגולה - והוא שינה את ההלכה. התורה התירה לשאת שתי נשים, והוא אסר זאת. דוגמה נוספת: ההלכה אומרת שאסור להציל גוי בשבת. אבל הרופאים הדתיים מצילים גוי בשבת בהוראת רבניהם. הרבנים חיפשו בנרות ומצאו לכך סיבה מוצדקת - אם לא נציל את הגוי, לא יצילו יהודים שגרים באזורים נידחים

היחס בין מוסר להלכה

מהו היחס בין המוסר להלכה? האם ההתפתחות המוסרית משפיעה על ההלכה? הרב קוק בהחלט סבור שההלכה קשובה לרחשי ההתפתחות המוסרית.

אומר הרב באגרת על העבדות ששלח לתלמידו הרב ד"ר משה זיידל.

אמרת שלפי דברי התורה הולכת ומתפתחת.¹ וחס ושלום לא אמרתי מעולם דבר זר כזה. מושג ההתפתחות שרגיל העם לייחס הוא מאורע של פנים חדשות המביא קלות ראש.

שינויים לא עושים על פי קריטריונים של אופנה ושל קלות ראש.

ומה שאנכי אומר שהאידיאה העליונה סוקרת את כל המעשים מראש ועד סוף היא סובבת את כל התורה כולה. היא אמיתת קבלת עול מלכות שמים שהוכנו מראש כל הסיבות שישבבו ההבנות וההרגשות לבוא לידי החלטות בכל דור ודור כראוי וכנכון.

במילים אחרות, יש ביהדות קריטריונים להתפתחות - לא על פי סולם ערכים חיצוני אלא על פי סולם פנימי. ויש להלכה כלים שבאמצעותם ניתן בעת הצורך לכצע את השינויים הדרושים.

על כן אי אפשר לאמיתתה של תורה להתגלות כי אם להיות עם ה' כולו בארצו מבונה בכל תיקונו הרוחניים והחומריים גם יחד שאז תשוב תורה

1. ד"ר זיידל כתב לרב קוק שדיבוריו על התפתחות נשמעים כרפורמה.

בעבודת המוסר. תלמידי ישיבות לומדים ספרי מוסר, לאו דווקא בהסתכלות רציונאלית שכלית, אלא הם נותנים לדברים לחדור דרך השירה, ההתלהבות, הרגש. הרב קוק, נאמן למסורת הליטאית, אומר את הדברים הבאים (מידות הראי"ה, אל המידות א) :

זיכוך המידות בדרך הדעת הוא קודם לזיכוך בדרך הרגש. כי אם לא יידע מה טוב ומה רע [על פי השכל] איכה ירגיש לקנות את הטוב בטבע של קניין ולהרחיק את הרע שבנטיה הטבעית אחר ההרגל.

ספר 'מסילת ישרים' לרמח"ל הוא הספר הקלאסי של המוסר, וקדם לו בהרבה ספר 'חובות הלבבות' לרבנו בחיי אבן פקודה. שני הספרים מיוחדים בזה שהם מוכיחים את כל דבריהם. ב'מסילת ישרים' מוכיח רמח"ל את דבריו באופן שיטתי, שורה אחר שורה. גם המהדורה שקדמה ל'מסילת ישרים', 'מסילת ישרים א', נכתבה על פי סדר ויכוח - יש דיאלוג בין החכם לחסיד, כשהחכם מקשה קושיות והחסיד עונה. לרב קוק היה קיצור 'מסילת ישרים' שהוא כתב לעצמו, שהיה מונח דרך קבע בכיס מעילו.

בעולם. זה אמנם חשש רחוק, אבל הוא בא לבטא את ההתפתחות המוסרית בדורנו. במצב האנושות לפני אלפיים וחמש מאות שנה, היה מובן מאליו שלא ראוי לחלל את קדושתה של השבת כדי להציל גוי. אבל העולם השתנה. דבר שנראה בלתי מוסרי בימינו, היה לגמרי מוסרי בתקופה שבה נקבעה ההלכה.

המוסר, אם כן, הולך ומתפתח. הרב קוק, למשל, התנגד לצמחונות, אבל סבר שעצם הופעת הרעיון מעידה על התפתחות המוסר. הצמחונות כלל לא מוזכרת בתורה, אדרבה, כתוב "כי-תאָה נַפְשְׁךָ לֶאֱכֹל בְּשָׂרְ כָּל-אֹת נַפְשְׁךָ תֹאכַל בְּשָׂר" (דברים יב, כ). אלא שזה דווקא סימן לכך שהתורה מכוונת לצמחונות, מבאר הרב. העובדה שיש לאדם תאוה לאכול בעל חיים, מעידה על כך שהוא עוד לא צדיק. וכי אדם בעל נפש שלמה ירצה להמית יצור חי למען ההנאה? לכך כל זמן שהתאוה ישנה, מותר לאכול בשר. אבל כאשר האנושות בכללה תתעלה למדרגה כזו שהאדם לא ירצה להזיק לחברו, הוא גם לא ירצה לאכול בעלי חיים.

ספרי המוסר ביהדות

בתנועת המוסר² יש דגש על השפעת הרגש

2. תנועת המוסר נוסדה ע"י רבי ישראל סלנטר במזרח

אירופה במחצית המאה ה-19, במטרה לפעול באופן ציבורי למען תיקון המידות. תלמידיו הפיצו את משנתה בעיקר בישיבות הליטאיות ואף הקימו ישיבות משלהם.

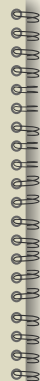
בנושאי המאמרים האלו - ניתן לעיין בספר "דעה צלולה" הוצאת "אורים" contact.ourim@gmail.com טל' 050-555-6775

**"בכל אדם מישראל יש צד כהונה,
מפני שבכללם המה ממלכת כהנים וגוי קדוש.**

**והתשוקה הפנימית לקדושת החיים ולדעת התורה,
גנוזה היא בעומק הלב הישראלי.**

**...ואותו הפך הקטן, העולם הפנימי הגנוז,
שמונח בחותמו של כהן גדול, לא יכלו היוונים לטמא"**

(ההד, שנה ה, ז)

'האמונה הגבוהה'

מידת אמונה, פיסקה ל

הרב יצחק חי זאגא

האמונה הראויה להנהיג

בתוך חללה של האמונה גם האמונה הנמוכה יש בה תועלת, אבל להנהיג את החיים אין רשות כי אם לאמונה הגבוהה.

ישנן שתי מדרגות של אמונה - האמונה הנמוכה והאמונה הגבוהה.

האמונה הנמוכה, רואה את האלוקים כישות עליונה מאיימת, ואינה יודעת להכיר את התגלותו בתוך עצמות נשמתנו, בקרבה פלאית מדהימה, בין האינסוף ברוך הוא לאדם. כהמשך ישיר לכך, היא גם עסוקה במצוות בצידן ההלכתי החיצוני בלבד, ואינה יודעת לראות את פנימיותן הנשמטית.

לעומת זאת, האמונה הגבוהה, היא האמונה הנשמטית היודעת את אלוקיה, המתחברת לאלוקים לא רק מתוך יראה חיצונית אלא גם מתוך אהבה פנימית, החווה את אור ד' שבתורה ובמצוות, כעצם חווית החיים, וזוכה להבנות נשמטיות עמוקות, השופכות אור על הבנת התורה בכל רבדיה, בעומק נפלא, שבעלי האמונה הנמוכה אינם זוכים לו.

האמונה הגדולה היא האמונה הגבוהה הנשמטית. היא האמונה היותר אמיתית. אך בתוך חלל היכלה של האמונה הגדולה, יכולה לשכון גם האמונה הנמוכה, וגם בה יש תועלת. לדוגמא, לשמור את גופו של האדם מליפול לתאוות, לעצור יצרים ולדכא מחשבות רעות, בזמנים של הרגשה רוחנית ירודה.

מין הרב זצ"ל כותב כי האמונה הנמוכה יכולה לשכון בתוך חללה של האמונה הגבוהה, אבל בשום פנים ואופן לא להנהיג אותה. להנהיג את החיים אין רשות כי אם לאמונה הגבוהה. משום שראיית החיים של בעלי האמונה הנמוכה, גם אם הם יודעי תורה, היא חלקית וחיצונית, ואינה יכולה לכוון לאמתה של תורה, לכוון ולדעת את רצון ד', על פי התורה האלוקית הנצחית המיושמת על מציאות שונה ומתחדשת מדור לדור.

השבר המנהיגותי

וכאשר הרשמיים של האמונה נחלתם היא האמונה הנמוכה התרבות מגרשת אותם מגבול הנהגת החיים.

אחת מאגרותיו היותר 'מרעידות' של מין הרב זצ"ל, היא אגרת רעד משנת תרע"ן (חלק א של אגרות הראיה עמ' שי). הרב כותב בה על הקושי הנורא במנהיגות של דורו, אשר אינה עוסקת בפנימיות התורה, ועל כן, אינה מצליחה לכוון לרצון ד' בהנהגת הדור.

וזו לשונו שם:

"מתוך שאין רוב הלומדים, אפילו הגדולים שבדור, משימים ליבם להיות גדולים בהלכות יראת שמים, בהרחבה גדולה הראויה למנהיגי הדור, על כן אין כוחם יפה ללכת בשבילים חדשים וראויים לפי הזמן, ולכוונם כלפי הקודש, והם אנוסים לפי דעתם לעמוד על הנקודה של הסגנון הישן, בלי לקחת כל נקודה טובה מהדרכים החדשים, לתקן על ידם את מעמד הדור,

התרופה הסודית

ואין לדבר תרופה כי אם לשוב לאמונה הגבוהה. "תשובה - תשוב הא, הא עילאה".

התרופה לשבר המנהיגותי הזה, שנמשך כבר למעלה משמונים שנה, היא לשוב לאמונה הגבוהה, על ידי לימוד פנימיות התורה בעמקות גדולה כל כך, שתוליד בעקבותיה ראייה רוחנית בהירה, שתדע לסקור ולהבין את המהלך האלוקי של הדור, את רצון ד' בכל תקופה ותקופה, ולהציע מהלכים מעשיים על פי ההבנה הפנימית הזו.

כשם שעזב הציבור את המנהיגות התורנית בשל חוסר יכולתה להנהיג את הדור כראוי, בהתאם לצו השעה על פי דת תורתנו הקדושה, כך יעזוב גם את המנהיגות חסרת הדרך, לטובת מנהיגות של תורה, שיהיה ניכר בה כי היא מליאת רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ד', ואשר תדע להציב פתרונות חכמים ונכונים גם לבעיותיו המעשיות של הדור.

המילה 'תשובה' פירושה על פי הסוד, **תשוב ה"א**. שתי אותיות ה"א ישנן בשם הוי"ה. הזוהר הקדוש קורא לה"א הראשונה, ה"א עילאה, ולה"א האחרונה, ה"א תתאה. שתיהן רומזות לאמונה הגבוהה והנמוכה. **ה"א עילאה לאמונה הגבוהה, וה"א תתאה לנמוכה**. בהתאם לכך, ישנן שתי מדרגות תשובה, תשובה עילאה ותשובה תתאה. בסיום דבריו אומר מרן הרב זצ"ל שהשבת המנהיגות לאנשי תורה, תלויה בהשבת ה"א עילאה, היא התשובה לאות ה"א הראשונה שבשם הוי"ה, הרומזת לבינה הפנימית הנשמטית. זוהי התשובה הגדולה.

הדברים מתחברים לדברי הזוהר, (פרשת אמור דף ט"ו) 'אמר רבי אבא. כהן גדול דאיהו עלאה מכלהו, בה"א עלאה, דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'". כהן המשחה, שנחה עליו רוח ד' להנהיג את אחיו הכהנים, צריך להיות מושפע מהבינה הנשמטית שבה"א עילאה, וכמובן שאמירה זו נכונה לגבי כל מנהיג בישראל.

ובשום אופן לא ירצו ליתן תודה, שמקצוע עיקרי, שהוא כולל כל התורה וכל האמונה כולה, הוא עזוב מהם, וששבביל כך הננו מגששים בצהרים, כאשר יגשש העיזור באפילה.

ועל כן הולך ההמון ותועה, הולך ומתפקר, והם אינם אשמים כלל, כיון שאין מי שיראה להם דרך ישרה, בחיבור קדושת התורה והאמונה, עם החיים, הולכים הם ומתפקרים..."

עם השיבה לארץ ישראל, התעורר הרצון בלב ישראלים רבים, ללמד את ילדיהם גם לימודי חול' יחד עם לימודי הקודש. מוסדות כאלה לא היו בנמצא. כתוצאה מכך, שלחו הורים רבים את ילדיהם למוסדות עוזבי תורה ומצוות, בהם לימדו מקצועות חול, והילדים חונכו לעזיבת דרך התורה. מרן הרב, הסכים ליוזמה של הקמת בית הספר 'תחכמוני' שישלב לימודי חול לצד לימודי הקודש, והיה למוסד פורץ דרך. אבל היו גדולי תורה שהתנגדו לשינוי הזה וטענו כי יש להמשיך בסגנון הישן ללא שום שינוי.

מרן הרב סבור היה כי המנהיגות הזו, שאינה מבינה את רוח הדור, ואינה פועלת על פי ההלכה הצרופה והנצחית לטפל נכון בבעיותיו, אינה מכוונת לאמתה של תורה ולרצון ד', משום שאינה עוסקת בפנימיות התורה. **'על כן אין כוחם יפה ללכת בשבילים חדשים וראויים לפי הזמן'**.

ככאב רב כותב מרן הרב, בפסקה שלפנינו, כי כאשר המנהיגים 'הרשמיים' של האמונה, נחלתם היא האמונה הנמוכה, באה התרבות הציבורית ומגרשת אותם מגבול הנהגת החיים.

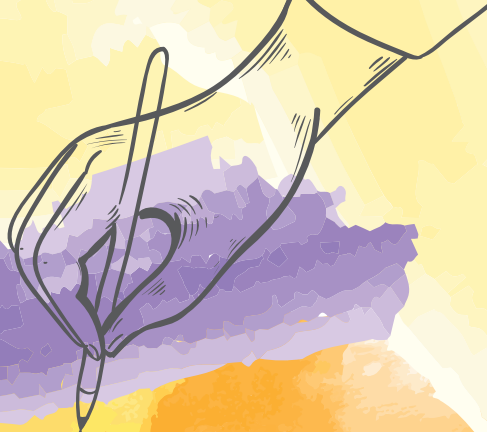
אכן, כך היה בפועל ממש. במקום מנהיגות של אמונה, באו מנהיגי הציונות החילונית ותפסו את ההנהגה של הציבור החלוצי בארץ ישראל. נולדה כך מנהיגות חסרת תורה, שבנתה את כוחה על תמיכה ציבורית אינטרסנטית. הסיבה השורשית לכל המצב הזה, על פי דעת מרן הרב זצ"ל היא הסירוב של גדולי התורה, להיות לגדולים גם בפנימיות התורה, דבר שהוליד חסרון ביכולת להנהיג כראוי.

אמנות ואמונה - יוון וישראל

הרב יוחנן פריד

הרב יוחנן שטרוק
שנת תרצ"ח (1938)

האמן - המאמין

הרב יוחנן שטרוק נולד בברלין בשנת תרל"ו (1875) כבן למשפחה דתית בורגנית המאופיינת מחד כמשולבת בחיי התרבות הגרמנית ומאידך בעולמו התורני ראוי להזכיר כי סבו היה ר' שלמה מיכאל חתנו של גאון התורה רבי עקיבא אייגר זצ"ל.

מוריו לאמנות היו גדולי הציירים היהודים שפעלו באותה תקופה (האימפרסיוניסט מקס ליברמן, יוסף ישראלס ועוד).

במקביל לעבודתו האמנותית השתתף שטרוק בפעילות ציונית. נטל חלק פעיל בקונגרס הציוני העולמי החמישי בבזל בשנת תרס"א (1901) ואשר אחת מתוצאותיו הייתה **הקמת תנועת "המזרחי" כניסיון לגשר על הפער שבין היהדות האורתודוקסית לבין הציונות הכללית**. שטרוק הזדהה מאד עם התנועה והיה אחד מהפעילים החשובים בה.

מבחינה אמנותית התגלה שטרוק כאחד האמנים המצליחים ביותר בגרמניה בתחום התחריט. יחד עם זאת, התפרסמותו של שטרוק ועניינו בקידום הציונות הביאו אותו לחבור לקבוצת האינטלקטואלים שקידמו את רעיונו של בוריס שץ לפתיחת מוסד אמנותי בארץ ישראל, ובשנת תרס"ו (1906) היה שותף בקריאה להקמת "בצלאל" עליו היו חתומים האמנים והעסקנים, שטרוק ושץ, ליליאן, אוטו ורבורג, זליג סוסקין ואחרים (כזכור, למרן הרב

הפתגם-הדרש החזל"י **"יפיפותו של יפת באהלי שם"** (מגילה דף ז, ב), אף שהוא שייך לקורות העולם כולו, מיושם ומתפרש ב'צמתים' רבים בתולדות ישראל של מאבקים והתמודדויות. 'צמתים' אלו קשורים לאירועים ולזמנים שאירעו במשך אלפי שנים, וכן לאישים אשר פעלו והשפיעו בתחומים השונים.

בחג החנוכה, אנו מציינים כמוכן את אחד המפגשים ההיסטוריים בין **האמנות, התרבות והחכמה היוונית לבין עם ישראל מורשתו ותורתו**. ברור שבמאמר זה אין הכוונה לפרט את הרשימה הארוכה של המפגשים הללו, אך לפנינו הזדמנות ניאווה להתמקד ולרדת לעומק עולמו של **אחד מן האישים המיוחדים שפעלו בשנים האחרונות**, היינו בתקופתנו ממש, וביטאו את האתגר הטמון באווה קריאת חכמים להתמודדות בין **יפיפות יפת לבין אהלי שם**.

בקורות חייו העשירים, פגש מרן הרב זצ"ל גלריה עצומה של אישים, של רעיונות, ושל ארגונים אשר 'דילמת היחס' הזו היתה בנויה בהם והקרינה באישיותם וביצירתם.

בקרב יודעי קורות העתים והאירועים בחיי הרב זצ"ל, זכור ומפורסם מייסד בית הספר לאמנות "בצלאל" הוא כמוכן פרופ' בוריס ש"ץ, אך בשורות הבאות, כוונתי לתיאור מקוצר של אישיות קרובה ביותר ברוחה ובהתנהגותה למרן הרב זצ"ל **הוא הצייר האמן והמאמין הגדול הרמן (חיים אהרון) שטרוק ז"ל**.

גדלותו, והתרשמתי עמוקות מאישיותו האצילה...
[ציטט בשמו הרב ש"א שזורי זצ"ל "אינני יכול להימנע מלצייר דמות מופלאה כזאת, "וועלטן זינד דאך אין זיינע אויגן" (הלא עולמות נשקפים מתוך עיניו (!)"]

...השיחה גלשה לנושאי אמנות ואני הפרופסור לאמנות ראיתי עצמי פתאום כתלמיד היושב לפני רבו... חשבתי בליבי זה אמנם מעניין שרב גדול זה בתורה יש לו מושגים בשטחים אלו... אבל כשהמשיך לדבר בשטף על אמנות הציור... פה היתה הפתעתי גמורה - מתי ואיך הגיע לידיעות מקיפות כאלה ולהבחנות דקות בעולם מורכב זה? פתאום ראיתי שרב גדול זה עיניו משוטטות בכל, נשמתו הפיזית פתוחה לכל היצירה האמנותית לסוגיה ותפיסתו הגאונית מקיפה את שיטותיה והוא יודע להגדיר ולמצוא ביטויים למיוחד שבשיטות...

הובאו כאן דברים אלו, מפיו של מרן הרב זצ"ל רק בחינת 'מראה מקום' ליסודות דברי ההגות הטומנים בתוכם את האתגר ואת הקושי באותו חיבור שאנו עסוקים בו.

המבקש להוסיף ולהעמיק בדברים, לפרוס את היריעה, ראוי שילמד את דברי מרן הרב זצ"ל שנישאו בחנוכת "בית המדרש למורים 'מזרחי' בחנוכה תרצ"ג (1933), הרב קובע שם כי:

"אליבא דהחכמה היוונית אין קודש בעולם המעשה. כל מה שהמוח היווני יכול להכיל בקרבנו, אינו אלא מתהום קרקע עד רום שמים - אינו אלא חול..."

לא כן כנסת ישראל - אנו יודעים איך לעשות רתוקות (=חיבורים), איך לחבר את השמים עם הארץ. לחבר את הקודש עם החול, לקדש עצמנו במותר לנו, ולאכול חולין על טהרת הקודש... (ע"פ צבי קפלן ז"ל, 'הצופה' חנוכה תשל"ז)

זכר קדושים ומורשת זכרונם לברכה.

זצ"ל איגרת ייחודית לאגודת "בצלאל" בנושא האמנות וחשיבותה בעת הזאת של עם ישראל). ניתן היה להמשיך ולתאר את פעילותו העניפה בגרמניה ובאירופה הן בתחום האמנותי והן בתחום הציבורי אך לא כאן המקום להאריך בכך.

לענייננו - ראוי להדגיש כי בשנת תרפ"ב (1922) לאחר סידרה של ביקורים משמעותיים בארץ והיכרות אמיתית, מחייבת פעולה, עם כל המתרחש בחיי היישוב בחומר וברוח, עולים הרמן שטרוק ורעייתו לארץ ומתיישבים בעיר חיפה.

כאן - החלה מסכת של ידידות מופלאה ואינטימית מאד בינו לבין מרן הרב קוק זצ"ל.

במכתבים למקורביו בעיקר בגרמניה, מתאר שטרוק את שיחותיו עם הרב זצ"ל. הנה, מרן הרב גדול ההגות התורנית, מנסח יחד עם אמן הציור את המשמעות של ה"האור". והנה הוא דן עימו בקשר שבין החומר המוחשי לבין ההבנה של המופשט ועוד ועוד סוגיות מחשבתיות בתחום התרבות והאמנות.

עדויות מופלאות

כותב הרב מ'צ נריה זצ"ל (מועדי הראי"ה עמ' קפו) מפיו של ר' אליעזר גואלמן ז"ל את המשפטים הבאים, מובאים בלשונו של הרמן שטרוק:

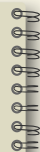
"התפעלתי מן האיש הנפלא הזה, אחרי שהיכרתי אותו, והערצתי אותו אחרי שזכיתי לשבת במחיצתו.

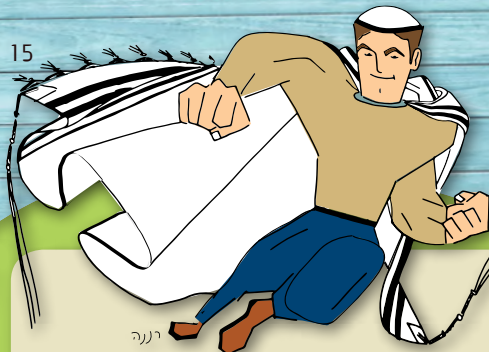
לראשונה ראיתי אותו בבואו לנופש ולמנוחה על הכרמל, הוקסמתי ממאור פניו הקורנים, מעיניו המבהיקות בתום ובטוהר, הפנים האלה והעיניים האלה כבר לא נתנו לי מנוח... כל פעם שבאתי אליו כשעסקתי בציור הפורטרט שלו, חשתי יותר

"בעת אשר הנשמה מבקשת את מנגינותיה,

אל תמנע ממנה"

(שמונה קבצים, ז, קפד)

באור צעיר

בראי"ה ובהתבוננות פנימית

האם הסוף יהיה 2016?

על הגבורה
(חלק ב')

משם - מהגבורה ש"חודרת בו בכל לב". הצדיק צריך להיות גיבור, כי הגיבור לא מוותר עד שהכל טוב.

לפעמים קשה להתגבר על מידה לא טובה, ולפעמים עם ישראל מתמודד שוב עם סבב לחימה כאן עולה השאלה: למה ד' ברא את המאבק התמידי הזה ולא עשה אותו קצת יותר קל ופשוט?

התשובה היא שכל סבב לחימה פרטי או כללי - אפילו אם נכשלנו בו, חלילה - הוא הזדמנות להיות גיבורים. כשאנחנו מתאמצים אנחנו מראים שאנחנו לא מוותרים לרע, אלא מתמסרים לטוב. לכן חשוב כל כך שלא נתייאש או נוותר, אלא נתמלא בעוצמה. כל מאמץ קטן או גדול, משפיע לאין ערוך לטובה. כשאני בוחר להיות גיבור אני בוחר לא להיכנע לחולשות. אני בוחר להאמין שלמרות הפגמים והחסרונות שיש בעולם - בסוף הטוב ינצח.

"והאמת העליונה הזאת היא מקוממת את כל היקום... הכל מכחה ישתלם, כל הנופלים יקומו על ידה, כל עשוקי כח, כל רצוצי משפט ישוּבו וינהרו מזיוה, כל טבועי שאול בחילה יעלו ויעמדו במקרה..."

מוזמנים לשאול ולהגיב בכל עניין.
omerymh@gmail.com

כשיעור על גבורה, התבקשו התלמידים לצייר איך לדעתם נראה צדיק. רוב ככל הציורים היו ציור של: איש זקן, עדין ושפוף. אז שאל המורה את התלמידים על החסר: איפה העוצמה?! איפה הגבורה?!

ובכן, זו לא רק הכיתה ההיא. לצערנו למידת הגבורה יש מוטיבין "רע". אנחנו נוטים (שלא בצדק) לחבר אותה לגבורה של אלימות והריסה, ולא לצדיקות. מסיבה זו, בדתות כמו הנצרות סולדים ממנה. מפסידים את הטוב שבתכונה זו כמו חתירה לאמת, ומקצינים בחסד. מה שבסוף יוצר: "רחמנות על אכזרים".

"ישראל מספרים תהילת ד', כח גבורה העליונה... זהו גורל ישראל... זאת היא תכונת רוחו, מורשת אבותיו והקרנת הפנימית, חודרת בו בכל לב..."

אך מן הרב קוק מלמדנו שהגבורה איננה של הרעים בעולם, להפך היא שייכת דווקא לטובים, לד' ולעם ישראל. היא המטרה וה"גורל" של החיים שלנו, ומוטבעת בנו.

מכירים את ההרגשה שאתם קוראים ספר או שומעים סיפור, ואתם "חייבים" שהטוב ינצח? זה

אורחים לשבת

ציפי חוטובלי, חברת כנסת וסגנית שר החוץ

הרב קוק הוא עבורי המנהיג הרוחני המוביל של תורת ארץ ישראל.

היציאה מהגלות דרשה מאיתנו לחדש את התורה שיוצאת לכל החיים.

כמדריכה ב"בית הרב" היה השטיח הארוג, שקיבל הרב קוק מתנה מבית הספר לאומנות "בצלאל", הזיכרון הכי חזק מהבית. כי השאיפה לחיים הריבוניים דורשים התחדשות בכל התחומים: ספורט, תרבות, פוליטיקה וצבא.

הכל לקוח ממשנת הרב, וכשליחת ציבור במדינת ישראל - תורתו נר לרגלי!

חידה ?

פרט שני כהנים, אחד מפרשתו, והם אינם מ"ממלכת כהנים וגוי קדוש". ולהבדיל, מנה שלושה מספרי הראי"ה (הכהן) והוא מ"ממלכת הכהנים והגוי הקדוש"?!

פתרון החידה הקודמת:
'עמק חברון'

וככל בן יפונה קרא: "עלה נעלה!"
וכן פרסם מן הרב זצ"ל בקריאה גדולה:
"עלו לארץ ישראל!" (יפו, תרס"ז)

לכבוד חג החנוכה מאירים את אורו של הרב קוק

ביאורים ופרשנויות של גדולי הרבנים

פשוט ונגיש יותר

עדכון קבוע של פסקה יומית

אפליקציה במשקל נמוך

חדש ובלעדי! אורות התורה-ספרו המופלא של הרב קוק על לימוד התורה ומשמעותה לאדם המודרני. עכשיו מונגש ומבואר באפליקציה חנימית.

בשיתוף ידיעות ספרים ודברי שיר

ידיעות ספרים

הראי"ה קוק היומני אורות התורה המבואר

להורדת האפליקציה בחינם <<

'בית הרב' | חזאת לראי"ה (ע"ה)

רח' הרב קוק 9 ירושלים 9131002. טל' 02-623-2560
www.beit-harav.org.il
beitharavkook@gmail.com

אורות אברהם
מוסיפים אור

רח' גולדה מאיר 7, קומה 1, בית עליאש. נס ציונה
טלפון 052-388-3322
www.ortavraham.com
timor@eldadperi.co.il

יוצא לאור ע"י 'אורות אברהם' בשיתוף ישיבת ההסדר והגרעין התורני ראשון לציון ו'בית הרב' ירושלים ת"ו

עריכה: הרב יוחנן פריד | עימוד ועיצוב: סטודיו דראור

מדור הילדים ואור עשיר: כתיבה ועריכה: הרב עומר דוידוביץ' ואביטל לוי, איוה: רננה אנסבכר. ייעוץ פדגוגי - ד"ר רונאל עטייה (אורות ישראל)